

Tarinoiden hautausmaa

Tarinoiden kertojat:

Erkki Kallio,
Jaakko Kontola,
Simo Perämäki,
Paula Takala ja
Esa Vaittinen

Tervetuloa tutustumaan
Ylihärmän hautausmaahan.

Tähän vihkoon on koottu tarinoita
hautausmaalta.

Keskiaukeamalla olevan kartan
avulla löydät perille tarinoiden luo.

1. saarnaaja Mikko Reponen 1892–1951

Viipurilainen kalakauppias Mikko Reponen jäätyään nuorena miehenä lyhyen avioliiton jälkeen leskeksi joutui Jumalan pysäyttämäksi. Rukoillen hän teki parannusta nuoruutensa syntisestä elämästä ja sai Jumalalta vahvan kutsun ryhtyä saarnamieheksi. Hänellä oli lahja nähdä ennalta tulevia tapahtumia ja siksi häntä kutsuttiin myös Viipurin profetaaksi.

Laajempaan tietoisuuteen tämä lyhyehkö pitkäpartainen saarnamies nousi, kun kesken jumalanpalveluksen Viipurin tuomiokirkossa kirkontäyteiselle kansalle kovaan ääneen julisti: ”Viipurin tuho on lähellä. Kolmen vuoden kuluttua on tämä temppeli raunioina ja vieraan vallan sotajoukot marssivat kaupungin katuja.” Siinä tilanteessa rauhan häirit-sijä vietiin heti kirkosta ulos, mutta hänen ennustuksensa toteutui kyllä.

Elämänsä viimeiset kolme vuotta tämä maata kiertänyt saarnamies oli potilaana Härmän keuhkotautiparantolassa, jossa hän ylilääkärin luvalla piti hartaushetkiä ja kävi rukou-lemassa potilastoveriensä huoneissa. Ylihärmän kirkkoherra K.A. Aukee lupasi Mikko Reposelle hautapaikan ja karjalaiset ystävät keräsivät rahat hautakiven hankintaan.

2. maanviljelijä Jaakko Wassi 1859–1939

Jaakko Wassi, lapiorullaäkeen keksijä ja valmistaja. Lapiorullaäkeitä taottiin Kankaan kylässä 1890-luvulta lähtien. Äkeitä vietiin kotimaan lisäksi moniin muihinkin maihin, Venäjälle ja Amerikkaankin saakka. Äkeiden valmistuksessa ei vielä osattu sarjatuotannollista valmistusta, vaan jokainen seppä teki kunkin äkeen alusta loppuun saakka yksin. Täten teollinen äkeiden tuotanto ei päässyt käyntiin.

Wassin pitkä talo on edelleen Kankaalla Kankaantien varrella.

3. rovasti Kaarlo Aaron Aukee 1893–1977

Tyrvällä 10.3.1893 syntynyt Kaarlo Aukee valmistui ylioppilaaksi v. 1914. Papiksi hänet vihittiin 2.3.1921. Ylihärmän kirkkoherran virassa Aukee aloitti 1.5.1932. Rovasti Aukeeta seurakuntalaiset muistelevat voimakkaana sananjulistajana. Myös nuorisotyö oli aina lähellä hänen sydäntään.

Eläkkeelle v. 1963 siirtynyt Kaarlo Aukee osallistui aktiivisesti seurakuntatyöhön myös eläkevuosinaan. Hän kuoli 20.7.1977.

4. mestarikansanlaulaja Kaarlo Veikko Rintanen 1908–1985

Mestarikansanlaulajan arvonimen vuonna 1979 saanut maanviljelijä Kalle V. Rintanen oli ututtera kansanlaulujen vaalija, esittäjä, tallentaja ja pomfelilaulujen sanoittaja. Hän oli polskien, piirileikki-, tappelu- ja rekilaulujen sävelten ja sanojen aarrearkku mm. professori Erkki Ala-Könnille professorin kansanlaulujen keruumatkoilla. Myös Viron entinen presidentti, ennen presidenttiyttään kulttuurin lähettiläänä ja tutkijana kiertänyt Lennart Meri vieraili mestarikansanlaulajan kotona ja sai kuulla sävelten tulvaa.

Kalle Rintanen oli haluttu esiintyjä ärrävän laulutyyliinsä ja persoonallisen olemuksensa vuoksi kulttuuritilaisuuksissa, Kaustisen kansanmusiikkifestivaaleilla ja muillakin areenoilla.

5. puukkomestari Onni August Rannanjärvi 1909–1971

Puukkomestari Onni Rannanjärvi kasvoi työhönsä isoisänsä Erkin ja isänsä Johanneksen ammattiopissa. Onni Rannanjärvi oli pidetty kansanmies ja mestari, joka tuli ihmisten kanssa toimeen. Työnsä käsityöläisenä, puukkomestarina hän teki hartaudella ja se noteerattiin. Siinä missä pienen pienessä tuvassa käsityönä tehdyt Rannanjärven puukot menivät pääsääntöisesti suoraan käyttöön, on Onnin käsissä työstetyn puukon saanut lahjaksi mm. Adolf Hitler. Lahjapuukkoja on mennyt Yhdysvaltoihin, Kiinaan, Afrikkaan...

Sairastamansa kurkkusyövän vuoksi Onni Rannanjärven puhe tuli 1950-luvulta lähtien hopeakurkun kautta. Puukkomestari ja persoona Onni Rannanjärvi kuoli sydänkohtaukseen.

6. jääkäriluutnantti Kaapo Viitaharju 1892–1944

Kaapo Viitaharju, jääkäriluutnantti, oli johtamistaitoinen ja sanavalmis johtaja, joka sai tunnustusta laajalti Ylihärmän ulkopuoleltakin. Viitaharju johti ylihärmäläisistä taistelujoukkoja Ruoveden Mannisen taistelussa, jossa ylihärmäläisiä kaatui yhdeksän miestä. Johtamistaidoillaan Viitaharju sai ylihärmäläiset palaamaan taistelujoukkoihin heidän pyrkiessään lähteä hautaamaan kaatuneita aseveljiään Ylihärmään.

7. Väinö Johannes Kaustinen 1912–2006

Väinö Kaustinen syntyi 8.12.1912 Ylihärmän Koukkuluomalla kahdeksanlapsisen pienviljelijäperheen kolmanneksi vanhimpana lapsena. Hänen isänsä joutui Kanadasa kaivosonnettomuuteen, missä saamiinsa vammoihin kuoli. Väinö otti 16-vuotiaana kotitalonsa isännyyden, eikä isäntä talosta opintielle ehtinyt.

Varusmiespalvelu sekä talvi- ja jatkosota lohkaisivat Väinöltä seitsemän vuotta parasta nuoruuden aikaa. Väinölle mieluisia harrastuksia nuoruusvuosina olivat pesäpalloilu, kuorolaulu, soittokunta, yleisurheilu ja nuorisoseuratyö. Kotitalan viljelyn ohella Väinö ja hänen puolisonsa Eila harjoittivat monipuolista liiketoimintaa, kuten kiinteistöväliöstä, elokuvateatteritoimintaa, liiketalojensa tilojen vuokrausta ja kaupan alan yritystoimintaa. Kaustinen osallistui vuosikymmenten ajan kunnalliseen päätöksentekoon hoitaen myös monia muita luottamustoimia.

Väinö Kaustisen merkittävä työpanos auttoi mm. rautatien rakentamista Ylihärmään, vanhainkodin saamista Riskumäelle, Kantatie 67:n rakentamista Ylihärmän kautta kulkevaksi, Ylihärmän Vesihuolto Ry:n perustamista, Härmän kuntokeskuksen rakentamista ja Artturi Leinosen seuran perustamista Ylihärmään.

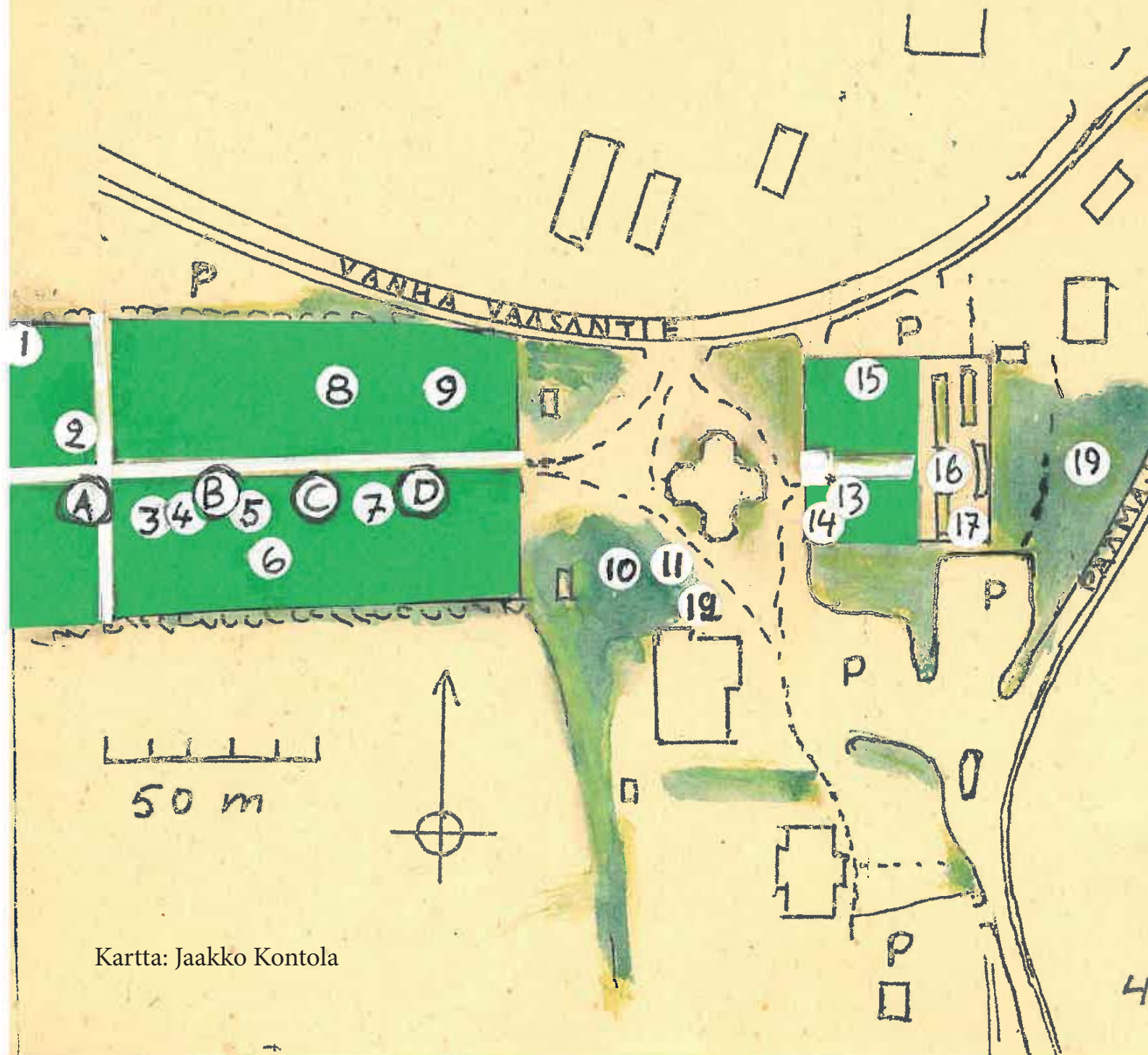
8. Matti Erkki Rannanjärvi 1926–2002

Matti Rannanjärven isoisä (isän isä) osti pakkohuutokaupatun häijyn Antin talon. Sittemmin talo jaettiin. Matti Rannanjärvi hoiti isiensä perintöä määrätietoisesti. Hän oli voimakastahtoinen maanviljelijä. Tilansa kuului Ylihärmän suurimpiin. Salaojituksen merkityksen hän tiedosti eturintamassa.

”Kukin tulkoon omillansa toimeen”. Tuo lause kuului perimätiedon mukaan Rannanjärven isäntien suupieliin.

A - B - C Ekopisteet

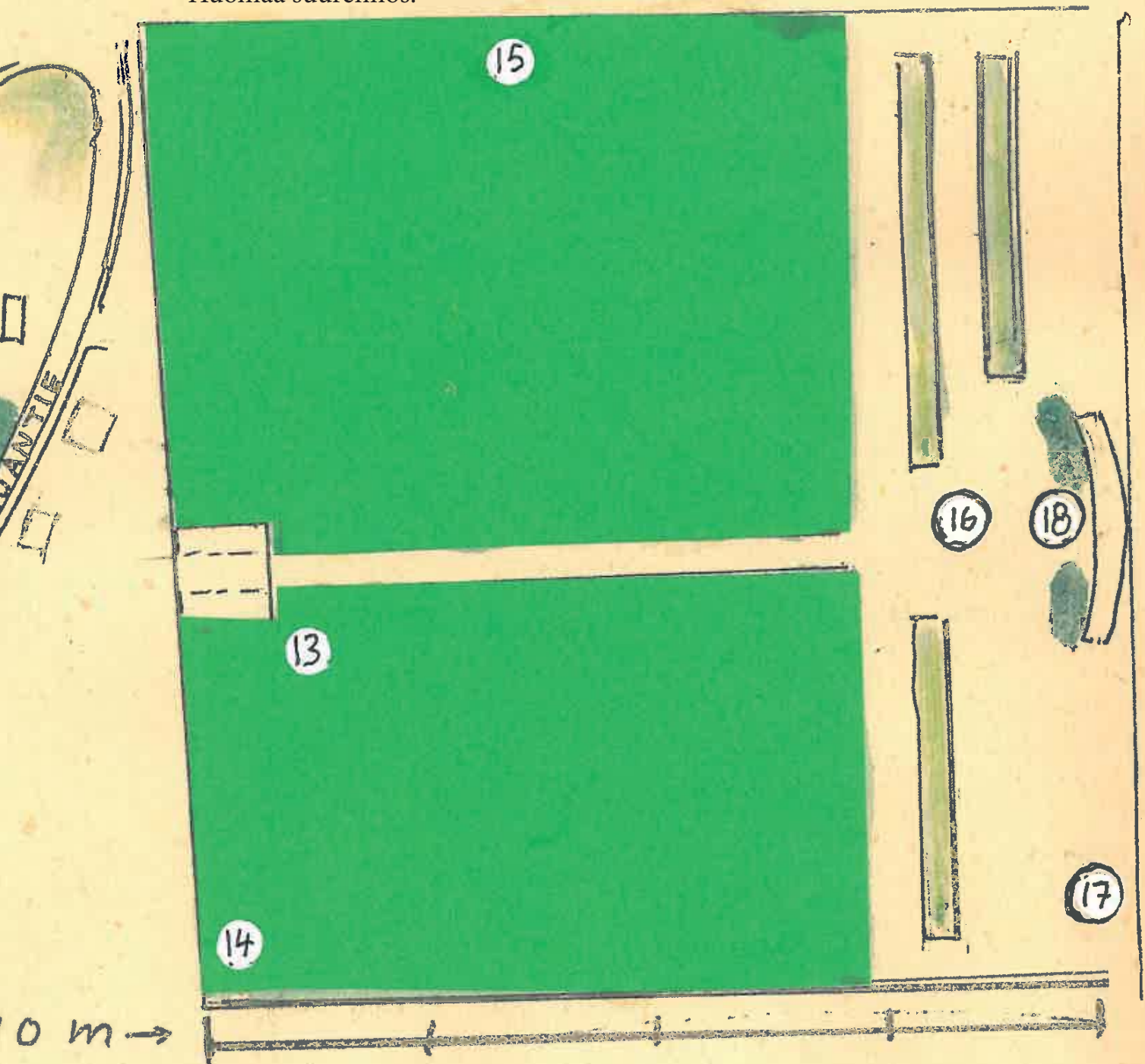
1. Mikko Reponen
2. Jaakko Wassi
3. Kaarlo Aaron Aukee
4. Kaarlo Veikko Rintanen
5. Onni August Rannanjärvi
6. Kaapo Viitaharju
7. Väinö Johannes Kaustinen
8. Matti Erkki Rannanjärvi

9. Aune Maria Lakia
10. Jääkärien muistomerkki
11. Muualle haudattujen muistomerkki
12. Karjalaan jääneiden muistomerkki
13. Isak Wargelin
14. Abraham August Wasastjerna
15. Antti Rannanjärvi
16. Sankarihaudat
17. Vapaussodan muistomerkki
18. Vuosien 1939-1944 sotien vainajien muistomerkki

Huomaa suurennos:

9. Aune Lafia 1907–2006

Ylihärmässä 27.12.1907 syntynyt Aune Lafia kirjoitti ylioppilaaksi v.1926. Filosofian kandidaatiksi hän valmistui v.1934. Pääosan elämäntyöstään Lafia teki Ylihärmän Yhteiskoulussa saksan ja ruotsin opettajana.

Hänet muistetaan ammattitaitoisena ja vaativana opettajana, jonka oppitunneilla työrauha oli vankkumaton. Hän työskenteli Ylihärmän siirtoväen huollossa hoitaen v. 1944 myös huoltojohtajan tehtäviä. Suomen Punaisen Ristin Ylihärmän osaston sihteerinä ja veripalvelun yhdyshenkilönä Lafia toimi kolme vuosikymmentä. Ylihärmän seurakunnan ja vanhustenkotiyhdistyksen luottamustoimia ja tehtäviä hän hoiti vuosikymmenien ajan.

10. Jääkärien muistomerkki

Jääkäreiden muistomerkin on suunnitellut taiteilija Kaarlo Lamminheimo. Patsas on pystytetty vuonna 1966 ja siinä on kirjoitettuna kaikkien ylihärmäläisten jääkärien nimet.

11. Muualle haudattujen muistomerkki

12. Karjalaan jääneiden muistomerkki

13. Isak Wargelin 1753–1813

Turun tuomiokapituli määräsi maisteri Isak Wargelinin Ylihärmän saarnaajaksi 8.11.1790. Ylioppilastutkinnon hän suoritti v. 1775 ja valmistui maisteriksi v. 1778. Papiksi hänet vihittiin 7.12.1781. Wargelin toimi ennen Ylihärmään tuloaan Lapualla isänsä Lapuan kappalaisen Anders Wargelinin apulaisena. Isak Wargelin avioitui kirkkoherra Johan Gummeruksen tyttären Katarina Elisabetin kanssa. Wargelin kuoli 20.8.1813. Hänen puolisonsa jäi yksin kuuden alaikäisen lapsen kanssa.

14. Abraham August Wasastjerna 1818–1904

Abraham Wasastjerna oli Pöyhösen talon omistaja. Hänen aikanaan rappioitunut tila saatiin esimerkilliseen kuntoon. A.A. Wasastjerna ansiosta paikkakunnan maanviljely ja karjanjalostus koki suurta edistystä. Herra Maanviljelijä Wasastjerna oli Ylihärmän kunnalliskokouksen ensimmäinen puheenjohtaja. Hänen tyttärensä Betty Wasastjerna oli ”ruman vallesmannin”, Adolf Hägglundin puoliso.

Herralan talo on edelleen pystyssä Sairaalan tien ja Liinamaantien risteyksessä. Abraham Wasastjernan hauta sijaitsee vanhan hautausmaan oikeassa alakulmassa. Muistomerkkiä ei enää paikalla ole, mutta Wasastjernan nimi sieltä vielä löytyy yhdestä hautakivistä.

15. Antti Rannanjärvi 1828–1882

Omavaltainen toimettomuus on tunnetila, joka otti vallan talonpojasta, Antti Rannanjärvestä, Härmän häijystä. Ylihärmäläisisännän tie kulki rikollisen elämän poluille. Hän rellesti, oli ylimielinen, varasti, tappeli, tuhosi toisen omaisuutta. Antti Rannanjärvi talttuikin, mutta sai elämänsä loppupuolellakin häjyylypuuskia. Matkansa pään hän kohtasi Prännissä. Hänet tappoi Erkki Fränti eli Prännin Erkki pellolla, joka kuuluu nykyisin Kauko ja Eija Korven tiluksiin.

16. Sankarihaudat

Katso nro 19.

17. Vapaussodan muistomerkki

Vapaussodan muistomerkki on pystytetty Mannisen taistelun vuosipäivänä 1921. Patsaaseen on hakattu kaikkien Mannisen taisteluissa kaatuneiden nimet sekä kaikkien muidenkin vapaussodassa kaatuneiden ylihärmäläisten nimet.

18. Vuosien 1939–1945 sotien vainajien muistomerkki

Katso nro 19.

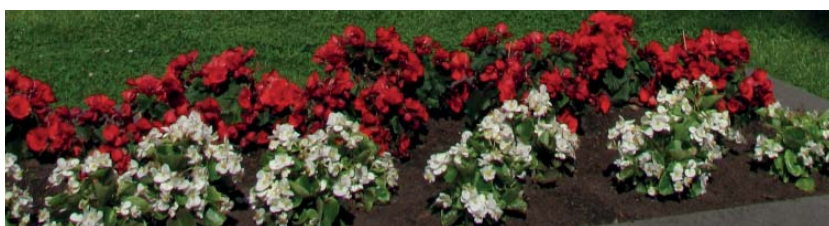

19. Johan Sigfrid Siren 1889–1961

Arkkitehti ja professori Johan Sigfrid Siren syntyi 27.5.1889 Ylihärmässä. Ylioppilaaksi hän kirjoitti Vaasan Lyseon lukiosta v. 1907. J.S. Sirenin päätyönä oli v. 1931 valmistuneen Suomen eduskuntatalon suunnittelu. Hän suunnitteli myös Helsingin Yliopiston päärakennuksen laajennuksen sekä Lassila & Tikanoja Oy:n liikerakennukset Helsinkiin ja Vaasaan.

Ylihärmän sankarihaudausmaa-alue on myös J. S. Sirenin suunnittelema. Muistomerkki on rakennettu v.1948. Sankariristin molemmin puolin on sijoitettu sankarivainajien hautapaikat muistolaattoineen. Sankariristin takana on talvi- ja jatkosodan muistomerkki, johon on hakattu teksti: ”Ken henkensä antaa, sen jälleen sa: sen saa koti, kansa ja isänmaa.” 1939 – 1944 ” Me odotamme uusia taivaita ja uutta maata, joissa vanhurskaus asuu.” 2 Piet. 3:13

Kirkonrakentaja Antti Hakola laati ensimmäiset Ylihärmän kirkon piirustukset, mutta varsinaisena suunnittelijana ja toteuttajana toimi Antin poika Kaappo Hakola. Kirkko valmistui vuonna 1787.

Karl Ludvig Engelin suunnitteleman tapulin valmistumisvuosi on 1828. Kellotapulin rakennusmestarina toimi Oravaisista kotoisin ollut Olof Häggblom.

Ylihärmän kappeliseurakunta

Päämajantie 31, 62375 Ylihärmä
Seurakuntatoimisto p. (06) 482 3711
kauhavan.seurakunta@evl.fi
www.kauhavanseurakunta.fi